



Förordning om program för den inre marknaden 2021 - 2027

2017/18:FPM150

Näringsdepartementet

2018-07-23

Dokumentbeteckning

COM (2018) 441

Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om inrättande av programmet för den inre marknaden, konkurrenskraft för företag, inklusive små och medelstora företag, och europeisk statistik

Sammanfattning

Den 2 maj 2018 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till flerårig budgetram för 2021–2027 inom unionen. Den 7 juni 2018 presenterade kommissionen sektorsförslag om programmet för den inre marknaden.

I det föreslagna programmet sammanförs verksamheter som tidigare har finansierats genom fem olika program eller som tidigare finansierades under flera olika rubriker i kommissionens budget. Dessa rör konkurrenskraft för företag, konsumentskydd, europeisk statistik, kunder och slutanvändare i finanssektorn, finansiella tjänster samt växt-, djur-, livsmedels- och foderområdet. Det föreslagna programmet innehåller även nya initiativ som syftar till att förbättra den inre marknadens funktion.

Sammanfattningsvis syftar programmet till att få den inre marknaden att fungera bättre, att stärka konkurrenskraften, särskilt för små och medelstora företag, att främja en ökad standardisering, främja konsumenternas intressen, bidra till en hög hälsoliv för människor och djur samt en god växtskyddsstatus i alla led i livsmedelskedjan, och till att framställa och förmedla högkvalitativ EU-statistik.

Regeringens vägledande position i förhandlingen om nästa fleråriga budgetram är att storleken på EU-budgeten behöver minska väsentligt till följd av att Storbritannien lämnar unionen och att alla program bör bidra till detta. Regeringen välkomnar preliminärt förslaget men betonar vikten av budgetrestriktivitet.

1.1 Ärendets bakgrund

Den 2 maj 2018 lade kommissionen fram sitt förslag till unionens fleråriga budgetram för 2021–2027. Den 7 juni 2018 presenterade kommissionen sektorsförslag om programmet för den inre marknaden.

1.2 Förslagets innehåll

Allmänt om förslaget

Kommissionen konstaterar att den inre marknaden är en hörnpelare för unionen och en av dess viktigaste landvinningar. Sedan dess bildande har den inre marknaden haft stor betydelse för tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Samtidigt måste den inre marknaden ständigt fortsätta att anpassas till en snabbt föränderlig omvärld, präglad av globalisering och digitalisering. Det föreslagna programmet för den inre marknaden ska enligt kommissionen förbättra den inre marknadens funktion. Programmets olika delar syftar till att få den inre marknaden att fungera bättre, att stärka konkurrenskraften, särskilt för små och medelstora företag, att främja en ökad standardisering, främja konsumenternas intressen, bidra till en hög hälsoliv för människor och djur samt en god växtskyddsstatus i alla led i livsmedelskedjan, och till att framställa och förmedla högkvalitativ EU-statistik.

Alla dessa verksamheter bedöms av kommissionen på olika sätt vara avgörande för att säkerställa en välfungerande inre marknad. Sammantaget ska programmet skapa kontinuitet för de olika verksamheterna samtidigt som de rationaliseras och synergieffekter mellan dem utnyttjas. Det gemensamma för dessa åtgärder är att de har som mål att reglera, genomföra, underlätta, upprätthålla och skydda olika verksamheter och aktörer på den inre marknaden och att bevara en inre marknad som fortsätter att fungera utan störningar. Programmet ska skapa förutsättningar att stärka alla aktörer på den inre marknaden, såväl företag som konsumenter, medborgare, civilsamhället och offentliga aktörer.

Verksamhet och utveckling avseende den inre marknaden för varor och tjänster samt verktyg för förvaltning av den inre marknaden

Kommissionen konstaterar att en modern inre marknad främjar konkurrens till fördel för både konsumenter, företag och anställda. Programmet ska därför stödja utformning, genomförande och efterlevnad av unionslagstiftningen för att uppnå en effektiv och välfungerande inre marknad, och bidra till att undanröja hinder. Bland annat ska programmet bidra till att förbättra tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande av varor. Marknadskontrollen ska också stärkas genom ökade

efterlevnadskontroller och närmare samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheterna, samt stöd till den europeiska samarbetsorganisationen för ackreditering.

Vidare föreslår kommissionen inom ramen för programmet stöd till de etablerade verktygen för förvaltningen av den inre marknaden, såsom portalen Ditt Europa, Ditt Europa – Rådgivning, Solvit, informationssystemet för den inre marknaden och resultattavlan för den inre marknaden.

Digitaliseringens inverkan på den inre marknaden uppmärksammas också av kommissionen, som föreslår att programmet ska stödja kommissionens initiativ till förmån för ett entydigt och anpassat regelverk för datadriven ekonomi och innovation.

Konkurrenskraft för företag

Förslagets insatser riktade mot konkurrenskraft för företag baseras på lärdomar från det nuvarande programmet COSME 2014–2020. Insatser som bedömts framgångsrika inom det nuvarande programmet behålls och förstärks med nya initiativ.

Från nuvarande COSME-programmet förstärks nätverket Enterprise Europe Network och mentorskap för nya företagare förs in i programmet. Satsningar på att stärka kluster och klustersamarbeten får ökade resurser. Programmet ska också stödja kreativitetsdriven innovation.

Programmet tillförs ett instrument för att stödja växande företag vilket även ska främja tillvaratagandet av resultat från bl. a. ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont Europa.

De finansiella instrument som tillhandahållits inom COSME läggs i förslaget inom det nya InvestEU-programmet.

Standardisering

Kommissionen konstaterar att standarder spelar en viktig roll på den inre marknaden, och är ett verktyg för att stödja unionens lagstiftning inom en rad olika områden. Programmet har därför som syfte att stödja utvecklingen av högkvalitativa internationella standarder för att stödja genomförandet av unionens lagstiftning, så även på området för finansiell rapportering och revision. Programmet ska även stödja reglering och standardiseringsprocesser genom att säkerställa bredast möjliga deltagande av berörda parter.

Stärka konsumenternas ställning

Programmets särskilda mål avseende de konsumentrelaterade delarna är att främja konsumenternas intressen och säkerställa en hög nivå av konsumentskydd och produktsäkerhet genom att

- bistå och upplysa konsumenter, företag och civilsamhället samt stärka deras inflytande,
- säkerställa en hög nivå av konsumentskydd, hållbar konsumtion och produktsäkerhet, särskilt genom att stödja behöriga tillsynsmyndigheter, konsumentorganisationer och samarbetsåtgärder,
- säkerställa att alla konsumenter har möjlighet till gottgörelse, och
- tillhandahålla tillräcklig information om marknader och konsumenter.

I förslaget anges att programmet bör syfta till att öka konsumenternas, företagens, civilsamhällets och myndigheternas kunskap om unionens konsument- och säkerhetslagstiftning, bl.a. genom att stödja konsumentorganisationen på EU-nivå, Bureau Européen des Unions de Consommateurs (BEUC), och European Association for the Co-ordination of Consumer Representation in Standardisation (Anec), som företräder konsumenternas intressen i standardiseringsfrågor. Särskild hänsyn bör tas till marknadens nya behov vad gäller främjande av hållbar konsumtion och förebyggande av sårbarheter samt utmaningar som digitaliseringen av ekonomin eller framväxten av nya konsumtionsmönster och nya affärsmodeller ger upphov till. Programmets mål ska stödja EU:s strategi för smart, hållbar och inkluderande tillväxt, den digitala inre marknaden och de nyligen presenterade förslagen inom ”En ny giv för konsumenterna”.

Programmet bör stödja bl.a. relevant information om marknader, politiska utmaningar, nya frågor och beteenden samt offentliggörandet av unionens resultatavla för konsumentmarknader. Det anges vidare att programmet bör stödja de nationella myndigheterna, inbegripet de som arbetar med produktsäkerhet och unionens system för snabba varningar för farliga produkter, Rapid Alert System (RAPEX), och säkerställa att konsumenter och näringsidkare har tillgång till tvistlösning utanför domstol, tvistlösning online samt till information om möjligheter till prövning. Som stödberättigade enheter avseende konsumentskyddet anges organ som är kopplade till nätverket av europeiska konsumentcentrum, European Consumers Centres Network (ECC).

Programmet aviserar även fortsatt stöd för att underlätta delaktighet för konsumenter och slutanvändare av utformningen av EU:s politik när det gäller finansiella tjänster. Den förordning som för närvarande ger stöd till två

Program avseende genomförande och utveckling av den inre marknaden för finansiella tjänster, för finansiell stabilitet och en kapitalmarknadsunion

Programmet vad avser åtgärder på finansmarknadens område syftar till att skapa en fördjupad och mer rättvis inre marknad och stöder genomförandet av de strategier och initiativ EU-kommissionen tidigare slagit fast inom ramen för handlingsplanen för en kapitalmarknadsunion (FaktaPM 2015/16:FPM10), handlingsplan för finansiella tjänster för konsumenter (FaktaPM 2016:/17:FPM85), en bankunion och en digital inre marknad. För att nå målen i enlighet med förordningen krävs enligt kommissionen att åtgärderna aktivt bidrar till övervakning av finansmarknaderna och finansiell stabilitet samt bedömningar av regelefterlevnad i medlemsstaterna och utvärderar befintlig lagstiftning och identifierar potentiella nya åtgärder. Särskilt framhävs arbetet med unionens regelverk för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt målen vad gäller att stärka delaktigheten för konsumenter och andra slutanvändare av finansiella tjänster och därmed främja en bättre förståelse för finanssektorn.

Växt-, djur-, livsmedels- och foderområdet

Förslagets insatser riktade mot åtgärder inom växt-, djur-, livsmedels- och foderområdet har som i gällande förordning (EU) nr 652/2014 fortsatt fokus på medfinansiering av medlemsstaternas förebyggande åtgärder och bekämpningsåtgärder avseende vissa smittsamma djursjukdomar och vissa växtskadegörare som i huvudsak inte finns inom unionen. Insatserna innebär även stöd till offentlig kontroll inom växt-, djur-, livsmedels- och foderområdet, bl.a. Europeiska unionens referenslaboratorier och utbildning av kontrollpersonal. Även åtgärder inom tredje land kan finansieras. Förordningsförslaget tydliggör att åtgärder som medlemsstater eller internationella organisationer vidtar för att stödja utveckling och genomföra lagstiftningen kan finansieras. Förslaget tydliggör också att tekniskt och vetenskapligt arbete som krävs för korrekt genomförande av lagstiftningen kan finansieras. Dessutom föreslår kommissionen att åtgärder för att motverka matsvinn och för att stödja en hållbar livsmedelsproduktion och en hållbar livsmedelskonsumtion ska kunna stödjäs.

Förordningstexten är på en betydligt mer övergripande nivå än gällande förordning. Detaljer ska framgå av arbetsprogram som kommissionen ska besluta om efter yttrande av Ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder.

Kommissionens ambition är att minska den administrativa bördan för medlemsstaterna och kommissionen samt att förbättra uppföljningen av åtgärdernas resultat och kostnadseffektivitet.

2017/18:FPM150

Europeisk statistik

Programmets särskilda mål för europeisk statistik är att framställa och förmedla högkvalitativ europeisk statistik i rätt tid på ett opartiskt och kostnadseffektivt sätt genom stärkta partnerskap inom det europeiska statistiksystem som avses i artikel 4 i förordning (EG) nr 223/2009 och med alla relevanta externa parter, med hjälp av olika datakällor, avancerade metoder för dataanalys, smarta system och digital teknik.

Genomförandet av unionens politik kräver högkvalitativ, jämförbar och tillförlitlig statistik om den ekonomiska, sociala, territoriella och miljömässiga situationen i unionen. Dessutom gör europeisk statistik det möjligt för de europeiska invånarna att förstå och delta i den demokratiska processen och debatten om unionens nuläge och framtid. Tillsammans med förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik ger programmet en allmän ram för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik 2021-2027. Europeisk statistik utvecklas, framställs och sprids inom den ramen och i enlighet med principerna i riktlinjerna för europeisk statistik genom ett nära samarbete inom det europeiska statistiksystemet. Europeisk statistik som utvecklas, framställs och sprids inom denna ram bidrar till genomförandet av den unionspolitik som fastställs i EUF-fördraget och som även speglas i kommissionens strategiska prioriteringar.

Vid genomförandet av det särskilda målet för europeisk statistik ska åtgärder vidtas för att tillhandahålla tillförlitlig statistik av hög kvalitet inom

- ekonomi, globalisering och handel,
- inre marknaden, innovation och digitalisering,
- den sociala dimensionen i Europa,
- hållbar utveckling, naturresurser och miljön, samt
- ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

Åtgärder ska också vidtas för att

- främja bättre information om europeisk statistik och främjande av den som en trovärdig källa för att bekämpa desinformation på nätet,
- utnyttja datarevolutionens fördelar och tillförlitlig smart statistik, samt
- stärka utvidgat partnerskap och statistiskt samarbete.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Vad avser delaktighet för konsumenter och slutanvändare av finansiella tjänster regleras detta i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/826 av den 17 maj 2017 om inrättande av ett unionsprogram till stöd

för särskilda verksamheter för att stärka delaktigheten för konsumenter och andra slutanvändare av finansiella tjänster i utformningen av unionens politik på området för finansiella tjänster för perioden 2017–2020. Förslaget till ny förordning kommer således att ersätta nuvarande förordning och medföra ingen förändring i svensk lagstiftning.

Gällande svenska regler är lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Förslaget väntas inte innebära någon förändring i det svenska regelverket på området.

Det finns bestämmelser i svensk rätt om ersättning till enskilda när det gäller bekämpning av utbrott av vissa djursjukdomar och angrepp av vissa växtskadegörare - epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658) och växtskyddslagen (1972:318), epizootiförordningen (1999:659), zoonosförordningen (1999:660) och förordningen (2006:817) om växtskydd m.m. samt inom djurområdet i Statens jordbruksverks föreskrifter. Om Sverige vill utnyttja möjligheten till medfinansiering kan det finnas behov att se över de svenska ersättningsbestämmelserna med anledning av den nya EU-förordningen. EU-förordningen kan också komma att ha betydelse för vad som bedöms möjligt att ge ersättning till enligt EU:s bestämmelser om statliga stöd vilket i sin tur har betydelse för hur svenska bestämmelser om ersättning kan utformas.

Förslaget på konkurrenskraftsområdet väntas få marginell påverkan på gällande svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen föreslår en finansieringsram på 4 088 580 000 euro (2018 års priser) för hela programmet. 1 000 000 000 viks åt konkurrenskraft, 1 680 000 000 åt växt-, djur-, livsmedels- och foderområdet och 188 000 000 åt konsumentområdet och 552 000 000 åt europeisk statistik.

Detta innebär att Sverige får finansiera drygt 1,6 miljarder kronor i 2018 års priser av programmet.

Utöver detta öronmärks 2 000 000 000 i det föreslagna InvestEU-programmet för insatser riktade mot små och medelstora företag i linje med programmet.

Vidare omfattas veterinära och fytosanitära kriser (djur- och växtområdet) av artikel 11 om reserven för katastrofbistånd i kommissionens förslag till förordning om den fleråriga budgetramen.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens vägledande position i förhandlingen om nästa fleråriga budgetram är att storleken på EU-budgeten behöver minska väsentligt till följd av att Storbritannien lämnar unionen och att alla program bör bidra till detta.

Regeringen välkomnar preliminärt förslaget men vill betona vikten av budgetrestriktivitet.

Regeringen vill se en modern budget med omprioriteringar till fördel för gemensamma åtgärder som säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning, miljö och klimatomställning. Regeringen stödjer insatser för att förbättra förutsättningar för den inre marknaden och konkurrenskraft för europeiska företag. För att kunna uppnå den vägledande prioriteringen om en minskad total utgiftsnivå avser regeringen dock att verka för en minskning av budgeten för programmet för den inre marknaden jämfört med kommissionens förslag.

Regeringen stödjer programmets övergripande målsättning att förbättra den inre marknadens funktion. EU:s inre marknad har stor betydelse för svensk tillväxt och sysselsättning då handeln med denna marknad utgör nära 70 procent av svensk export och 80 procent av svensk import. Det är viktigt med åtgärder för att främja och stärka EU:s inre marknad, och genom det få en väl fungerande gränsöverskridande handel med varor och tjänster för företag och konsumenter. Marknadskontroll, standardisering, stöd till etablerade inre marknadsverktyg som Solvit liksom stärkt samarbete mellan berörda aktörer är alla viktiga delar i detta.

Regeringen anser att ett högt och ändamålsenligt konsumentskydd är viktigt, inte minst för att den inre marknaden ska få fullt genomslag. Regeringen stödjer att insatserna syftar till att uppnå en hög nivå av konsumentskydd, hållbar konsumtion och produktsäkerhet. Det är positivt att programmet främjar bl.a. konsumentupplysning, tillsynsmyndigheters- och konsumentorganisationers arbete, konsumenters möjlighet till gottgörelse samt kunskapsunderlag om konsumenter och marknader.

Djursjukdomar och växtskadegörare är gränsöverskridande till sin karaktär och bör därför i stor utsträckning hanteras på EU-nivå. Utöver vikten av EU-lagstiftning inom dessa områden kan det också i vissa fall finnas skäl till finansiering på EU-nivå.

Finansiering på EU-nivå, t.ex. av åtgärder som krävs för att genomföra och utveckla EU-lagstiftning inom växt-, djur-, livsmedels- och foderområdet efter nya vetenskapliga rön och omvärldsförändringar samt stöd till offentlig kontroll av EU-lagstiftning, kan innebära skalfördelar.

Regeringen anser att tillförlitlig europeisk statistik av hög kvalitet är viktig för att kunna utveckla, analysera, genomföra, övervaka och utvärdera unionens politik. Effektiviseringsarbetet av den europeiska statistiken måste fortsätta så att resultatet i form av exempelvis minskad uppgiftslämnarbörda kan realiseras.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna ståndpunkter är ännu ej kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Det är ännu inte känt vilka ståndpunkter institutionerna har.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Regeringen avser inte att skicka förslaget på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 43, 114, 168, 169, 173 samt 338 i fördraget om EU:s funktionssätt. Beslut fattas enligt ordinarie lagstiftningsförfarande med kvalificerad majoritet i rådet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

För att säkerställa en konsekvent utveckling av den inre marknaden krävs det, enligt kommissionen, åtgärder på EU-nivå i fråga om icke-diskriminering, konsumentskydd, effektiv konkurrens, utveckling av medlemsstaternas kapacitet och samarbetet mellan dem och för att hantera gränsöverskridande frågor.

Aktivt samarbete och samordning mellan medlemsstaterna uppnås på bästa sätt genom ett centraliserat tillvägagångssätt. De insatser som föreslås är mer kostnadseffektiva än om medlemsstaterna skulle göra enskilda samarbetsarrangemang på bilateral eller multilateral basis. Programmet

bygger på stordriftsfördelar genom att resurserna slås samman. Behovet av åtgärder på unionsnivå har slagits fast i de tidigare programmen. Det föreslagna programmet vilar på samma grund.

Kommissionen anser att inga av de åtgärder som föreslås är mer långtgående än vad som är absolut nödvändigt för att nå programmets mål. Mer än hälften av de föreslagna budgetmedlen kommer att avsättas för kapacitetsuppbyggnad och för att underlätta gemensamma åtgärder mellan medlemsstaterna och mellan deras myndigheter, kommissionen och de decentraliserade byråerna. Vidare kommer programmet att finansiera mekanismer som gör det möjligt för företrädare för individer, konsumenter och företag att bidra till beslutsfattandet. Det kommer också att förstärka utbyte och spridning av expertis och kunskap.

Regeringen instämmer i kommissionens bedömningar av subsidiaritet och proportionalitet. Regeringen anser att åtgärder på EU-nivå är nödvändiga för att säkerställa den inre marknadens funktionssätt och att de föreslagna åtgärderna inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målsättningarna.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Under sommaren och tidig höst 2018 kommer en teknisk behandling av kommissionens initiativ att genomföras i rådet. Förhandlingarna i substans förväntas inledas under hösten 2018.

Förhandlingarna om Programmet för den inre marknaden bedrivs i rådsarbetsgruppen för konkurrenskraft och tillväxt, och det slutliga beslutet tas inom Konkurrenskraftsrådet.

4.2 Fackuttryck/termer

COSME: Programmet för konkurrenskraft i små och medelstora företag 2014-2020.

Resultattavlan för konsumentmarknader: Samlingsnamn för kommissionens arbete med att följa och analysera konsumenternas situation i EU. Kommissionen bevakar utvecklingen av konsumenternas situation på marknader, av tillsyns- och kontrollverksamhet och av den gränsöverskridande handeln. Bevakningen ligger till grund för fördjupade studier av företaget eller marknader som bevakningen identifierat som problematiska.

Europeiska unionens referenslaboratorier inom växt-, djur och livsmedels- 2017/18:FPM150
området ska bidra till att förbättra och harmonisera analys-, testnings- och
diagnostikmetoder som ska användas av officiella laboratorier.